

УДК 341.7(477):378.2(4)

О.Д. Тімченко, доц. (ДБТУ, Харків)

С.М. Сукачова, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

Г.С. Баламут, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

ВИЗНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДИПЛОМІВ ТА КВАЛІФІКАЦІЙ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРОСТОРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Визнання дипломів і кваліфікацій є ключовим питанням у контексті глобальної освіти та мобільності робочої сили, особливо для України, оскільки вона глибше інтегрується в Європейський простір вищої освіти (ЄПВО). Історично українська система вищої освіти зазнала значних трансформацій під впливом політичних зрушень і суспільних змін. Оскільки Україна прагне наблизитися до європейських стандартів, визнання її дипломів стало важливим не лише для окремих випускників, але й для освітньої репутації країни на міжнародній арені.

Українська система вищої освіти характеризується багатим історичним контекстом, який сформував її сучасну структуру та рамки діяльності. Після розпаду Радянського Союзу в 1991 році Україна розпочала шлях до реформування свого освітнього ландшафту, переходячи від системи, яка переважно контролюється державою, до системи, яка підтримує демократичні принципи та академічну свободу. Ця трансформація призвела до створення різноманітних вищих навчальних закладів, починаючи від традиційних університетів і закінчуючи спеціалізованими академіями та коледжами. Станом на 2023 рік в Україні налічується понад 350 вищих навчальних закладів, кожен з яких вносить свій внесок в академічну структуру країни. Акредитація відіграє вирішальну роль у цій системі, а Міністерство освіти і науки України контролює процеси забезпечення якості, щоб переконатися, що навчальні заклади відповідають встановленим стандартам освіти. Значення українських дипломів і кваліфікацій виходить за межі національних кордонів; вони є шлюзом для випускників, щоб залучитися до глобальної робочої сили, що дозволяє їм шукати можливості в різних міжнародних контекстах. Проте визнання цих кваліфікацій у ЄПВО є життєво важливим для покращення працевлаштування українських випускників та сприяння міжнародній академічній співпраці.

На визнання українських дипломів у Європейському просторі вищої освіти суттєво впливає Болонський процес, який має на меті створити єдину структуру для вищої освіти в Європі. Започаткований у

1999 році Болонський процес встановив ключові принципи, такі як прийняття трициклової системи (ступені бакалавра, магістра та доктора), сприяння студентській мобільності та вдосконалення механізмів забезпечення якості. Ці принципи сприяють більш плавному процесу визнання кваліфікацій серед країн-учасниць. У цьому контексті було розроблено різні механізми для підтримки визнання дипломів, включаючи створення національних інформаційних центрів та мереж ENIC-NARIC, які надають важливу інформацію про іноземні освітні системи та допомагають у процесі визнання. Ці мережі відіграють вирішальну роль у подоланні розриву між освітніми системами, пропонуючи рекомендації та найкращі практики для оцінювання іноземних кваліфікацій. Таким чином, українські університети заохочуються узгодити свої навчальні програми з європейськими стандартами та рекомендаціями із забезпечення якості вищої освіти, тим самим підвищуючи ймовірність визнання їхніх дипломів у Європі. Однак успіх цих процедур залежить від ефективного спілкування та співпраці між національними органами влади, установами та студентами, що є обов'язковим для сприяння ефективному процесу визнання.

Незважаючи на ці досягнення, у визнанні українських дипломів і кваліфікацій у європейських рамках залишаються численні проблеми та перешкоди. Однією з основних перешкод є відмінності в освітніх стандартах і відповідності навчальних програм між Україною та іншими європейськими країнами. Наприклад, незважаючи на те, що українські університети досягли успіху в прийнятті європейських стандартів, розбіжності у змісті курсу, тривалості та методах оцінювання можуть перешкоджати прийняттю українських кваліфікацій. Крім того, бюрократичні перепони, такі як тривалі процедури визнання та відсутність стандартизованих критеріїв оцінювання, спричиняють повільні темпи визнання дипломів. Випускники часто стикаються з невпевненістю щодо цінності своєї кваліфікації на ринку праці, що може стримувати їх від пошуку можливостей за кордоном. Крім того, політичні та економічні фактори, включно з триваючим конфліктом в Україні та економічною нестабільністю, створюють значні проблеми для процесу визнання. Ці фактори можуть створити відчуття нестабільності та ризику, пов'язаного з українськими кваліфікаціями, тим самим впливаючи на готовність іноземних установ і роботодавців визнавати та приймати їх. Вирішення цих проблем вимагає узгоджених зусиль як з боку української влади, так і з боку європейських партнерів, щоб оптимізувати процеси визнання та забезпечити справедливий доступ українських випускників до можливостей у ЄСІВО.